

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Idem (a) Pisan. Archiepisc.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

hic rati manente, liceat conjugibus ad Religionem transire; non tamen licet illis secundas nuptias contrahere, quia matrimonii vinculum adest interim dum alter ex conjugibus religionem non proficitur; & licet favore religionis permittatur conjugi invito alio ad vitam religiosam transire, non tamen illi licet aliud matrimonium inire.

10. *Intelligitur in cap. commissum, de spons. ubi cum proponeretur Alexandro III. quod quidem fide data, & juramento firmata promissit, se quandam mulierem in uxorem ducturum, posteaque statuit religionem ingredi; docet Pontifex, quod ille debet fidem matrimonii adimplere, & postea si voluerit, ingredi. Ex quo textu constat, votum solenne religionis non irritate sponsalia de futuro contracta: ergo multo minus dirimet matrimo-*

nium ratum. Pro cuius textus expositione Innocent. Felinus, & Panormit. ibi docent, textum illum procedere cum iuramentum præstitum est in gratiam alterius; quo casu commutatio non admittitur etiam in melius, nisi parte, cui iuramentum est, satisfacta. Sylvester *in summa verbo, Matrimonium 7. quest. 5.* Covar. *de spons. 1. p. cap. 5. in princ. num. 11.* quos sequitur Garanna *in cap. 1. hoc tit. num. 7.* docent verbum illud, *tutus*, esse accipiendum de consilio, non verò de præcepto. Sed eos refellit Balboa, *in c. 3. de iurejur. 69.* & cum eodem Covar. & aliis rectè docet, in ea specie sponsalium votum, non professionem emisisse, & tantum deliberasse de ingressu religionis; unde cum obligatio sponsalium adimpleri possit, & postea professio emitti, rectè ait Pontifex, *tutus* esse promissionem iuramento firmatam adimplere, & postea Religionem ingredi.

CAPUT III.

Idem (a) *Pisan. Archiepisc.*

Quidam intravit monasterium invitâ uxore: eadem ipsum (b) repetente, coactus est ad eam redire: eâ mortua quæris, an ipse cogatur ad monasterium redire, an aliam possit ducere uxorem? Quæstione tuâ taliter respondemus, quod votum non tenuit; unde ratione voti non tenetur ad monasterium redire. Ulterius verò non potest uxorem accipere; promissit enim, se non exigere, quod in potestate ejus erat; & ideo tenuit votum. Non reddere non erat in ejus potestate; sed in potestate mulieris. Unde (c) Apostolus: Vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier.

NOTÆ.

1. (a) *Pisano.* Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 3.* & post Concil. Lateran. *part. 5. cap. 2.* supplendaque est inscriptio, *Villano*, qui successit Balduino anno 145. & floruit usque ad annum 1156. ut refert Ughel. *tom. 3. Ital. sacra. fol. 560.* de Metropoli Pisana nonnulla adduxi in *cap. 8. de tempor. ordin.*
- (b) *Repetente.* Quâ actione repeti possit, exposui in *cap. 1. de ordin. cognit.*
- (c) *Apostolus.* 1. ad Corinth. *cap. 7.*

COMMENTARIUM.

1. *Suprà in cap. 1. hoc tit.* latè probavi, non posse conjugem matrimonio consummato, sine alterius conjugis consensu religionem ingredi; & professionem aliter emissam, nullam esse, posseque conjugem in seculo remanentem alium repetere. Unde in præsentis textu quaeritur, an votum illud religionis, quod inuicem fuit professione nullo factâ, effectum habeat, ut defunctâ uxore, quæ eum repetiit, teneatur ad religionem redire, ac castitatem servare, ita ut si secundum contrahat matrimonium, lethaliter peccet? Pro cuius dubii solutione, & præsentis textus expositione sequentes casus sunt distinguendi. Primus est, cum maritus, qui votum emisit, vel religionem professus est, invitâ uxore id fecit, quo casu mulier eum repetere potest, nec eâ defunctâ ad religionem redire tenetur, sed votum castitatis, quod in ipso ingressu emittitur, servare debet; & ita non potest aliud matrimonium contrahere, immo nec à prima uxore

re debitum perere; quia votum valuit; quatenus voventi præjudicare poterat, *c. placuit 12. hoc tit.* Et ita tenetur maritus castitatem servare, non autem paupertatem, & obedientiam, etiam soluto matrimonio, quia cum matrimonio constante talis obligatio nasci non possit, nec mortua uxore convalescere valuit: quæ est vera ratio hujus textus, ut post Panormitanum, & Butrium hic docuerunt Basilii *de matrim. lib. 10. cap. final. num. 6.* Garanna *in cap. 1. hoc tit. num. 11.* Secundus casus contingit cum maritus religionem professus est, non invitâ, sed ignorante uxore; quo casu idem dicendum est, ac in antecedenti, videlicet, professionem adeo nullam esse, ut nec defunctâ uxore teneatur vir ad religionem redire; quia tantum simplex castitatis votum emisisse creditur. Garanna *dict. num. 11.* Basilii *lib. 9. de matrim. cap. 11. num. 4.* Et hic casus deciditur in *dict. cap. placuit, hoc tit.* Et ita exaudienda sunt illa verba ipsius textus; *Redire verò ad seculum in ejus potestate non erat, sed in potestate mariti.* Quorum verborum sensus est, quod propter maritum, qui ignarus fuerat professionis, mulier frustra religionem proficitur, quia cum una caro vir, & uxor fiat, non potest pars una ad Dominum converti, aliâ in seculo remanente. Nec professionis nullitas pendet à revocatione conjugis, quia ipso jure nullius momenti est, ut docuerunt in *dict. cap. placuit*, Panormitanus, & Butrius, & alii congesti à Thoma Sanchez *lib. 7. de matrim. disputat. 34. num. 14.* Nec contrarium probatur in illis verbis ipsius textus, *Et ideo quantum ad ipsam tenuit votum.* Non enim ibi docetur, votum solenne religionis valuisse. Quod contrarium docetur in *vers. Super quo*; sed tantum

tum dicitur, teneri uxorem voto castitatis simpliciter, quod impedit debitum petere constante matrimonio, & eo soluto novum inire, ut ibi docent Hostiensis, & Butrius *num. 1.* Immo & aliquando evenire potest, ut secundum matrimonium licet contrahere possit, videlicet si votum castitatis emittat dependenter à professione, & habità relatione ad ipsum statum religiosum, ut docet Sanchez *diēt. disput. 34. num. 3.* Nec etiam obstant verba illa: *Consulimus, &c.* ipsius textus, ubi in hoc secundo casu professionis emissæ infcio conjugē, docetur, consultus, & congruentius esse ad monasterium redire; nam ibi consilium potius, quàm præceptum continetur, ut docuerunt Sanchez *supra, num. 11.* Sylvester verbo *Divortium, quest. 16. casu 3.* & firmatur *ex l. ii. ritul. 7. part. 1.* Tertius casus evenit cum professio ab uno ex conjugibus, altero sciente, & consentiente, emittitur; quo casu dicendum est, quod si alia requisita, videlicet professio alterius conjugis, si juvenis est; aut voti emissio, si senex, & Episcopi licentia accedant, juxta tradita *supra in cap. 1.* adeo professio valide emittitur, ut nec impugnari possit ab alio conjugē, nec status religiosus unquam de'eri ab ipso proficiente; si autem prædicta requisita non intercesserint, sed tantum consentiente conjugē alius professionem emittat, licet repeti possit à conjugē in seculo remanente, si non repetatur, eo defuncto, in religione persistere cogitur; immo si secundum matrimonium contrahat, nullum est, *cap. ex parte 9. cap. consultus 10. hoc titul.* docet Sanchez *diēt. disput. 33. per tot.* Unde cognoscitur differentia, quæ versatur inter hunc casum, & duos proxime relatos; nam in illis professio omnino nulla est, quia nihil habet conjugis, quod per eam in monasterium transferat; hoc autem tertio casu per professionem religionis obligatur, licet possit repeti, revocarique à conjugē in seculo remanente, *diēt. cap. ex parte 9. hoc tit.* repeti tamen potest ab ipso, etiam consensum professioni præstitit, *ex cap. veniens 16. hoc tit.* quia nisi alia requisita intercesserint, conjugis consensum præstando non sibi præjudicat. Nec contrarium probatur *in cap. Agathosa 21. 27. quest. 2.* ubi mulieri repetenti virum suum ad religionem conversum, duo opponuntur. Primum si cum ejus voluntate professionem fecit; secundum si ipsa se mutare permisit, quasi unum ex eis sufficit, ut mulier repellatur à viri petitione. Nam dicendum est, quod ut mulieri repetitio de-

negetur, duo illa simul concurrere debent, ut ait idem textus ibi: *sed si hoc repulerit;* ubi aperte ostenditur, duas illas condiciones, consensum videlicet mulieris, & promissionem castitatis concurrere omnino debere, ut repetitio uxori denegetur: quo modo etiam exponendus est idem textus *in vers. si vero horum;* scilicet ut utrumque concurrat ad excludendum feminam à petitione viri. Similiter etiam ex his accipiendus est textus *in cap. qui uxorem 10. 33. quest. 5.* dum docet, quod qui uxorem velari permiserit, hoc est religionem profiteri, aliam non accipiat; sed similiter convertatur: rectè enim inquit textus aliam accipere non posse, quia primum matrimonium solum non fuerat; sed ad uxorem reverti non prohibetur, licet tutius faciat si similiter convertatur, ut ita prior uxoris professio irrevocabilis maneat. Quartus denique casus evenire solet, cum unus ex conjugibus adulterium commisit spirituale, vel carnale; quo casu innocens ad religionem rectè transire potest, *cap. Agathosa 21. 27. quest. 2. cap. consultus 15. cap. veniens 16. cap. ultim. de convers. conjug.* nam propter adulterium justè divortium fit, & à mutua cohabitatione repellitur adulter, *c. plerumque 4. de donat. inter;* quæ causa justa est ad separationem thori, juxta doctrinam Domini apud Matthæum *c. 5. § 19. c. dixit Dominus 32. q. 1. c. significasti, c. ex literis, c. gaudemus de divort. junctis traditis à Thom. Sanchez lib. 10. de matrim. & in hac separatione vir, & uxor æquale jus habent, ut contra Capetanum *in diēt. cap. 19.* Matthæi verius docent Bellarminus *diēt. lib. 1. cap. 14.* Sanchez *diēt. lib. 10. disp. 3. num. 6.* quod & probatur *ex cap. præcepti 19. 32. quest. 5. cap. placuit 32. quest. 7.* Propter infidelitatem quoque separantur conjuges à mutuo consorcio, quia iniquum esset alterum cum altero habitare cum perverfione à fide, quod gravissimum dampnum est, *cap. 2. cap. de illa, cap. quanto 7. de divortii, cap. idololatria 28. quest. 1.* Cum ergo petere possint conjuges innocentes, ut his casibus separentur à mutua cohabitatione cum illo, qui in adulterium, hæresim, seu apostasiam à fide incidit, merito jus habent profitendi in religione, aut emittendi votum castitatis, absque eo, quod repeti possint à conjugē nocente, quia per adulterium spirituale, vel carnale amisit jus, quod habebat in alium conjugem ad cohabitandum, ut probat late Tom. Sanchez *libro 10. de matrim. disp. 3. cum sequent. & disputat. 15.**

CAPUT IV.

Idem (a) Exon, Episcopo.

CUM sis præditus scientiâ literarum, ignorare non potes, nec debes sanctorum Patrum institutioni obviare, ut vir uxore suâ in seculo remanente, aut uxor viro suo non assumente religionis habitum, debeat ad Religionem transire; quia cum vir, & uxor una caro sint, sicut docet Apostolus, non potest unus ad Deum (b) converti, & alter in seculo remanere. Inde est, quod auctoritate Apostolica prohibemus tibi, ne in Episcopatu tuo virum vel uxorem, nisi uterque ad Religionem migraverit, transire permittas: sed si voluerint ad Deum converti, uterque ad frugem melioris vitæ transeat. Verum si uxor ita (c) senex est, & sterilis, quod sine suspitione possit esse in seculo, dissimulare poteris, ut vir eâ in seculo remanente, & castitatem promittente, ad religionem transeat.

NOTE.